

STAMMEBLADET

FORENINGEN FOR STAMMERE I DANMARK

NR. 6 DECEMBER 1994 19. ÅRGANG.

STAMMEN BESTEMTE

VAN RIPER'S STAMMETESTAMENTE

NYHEDSBREV FRA ISA

STAMMEBLADET er medlemsblad for

Foreningen for Stammere i Danmark (FSD),

som har følgende formål:

- at udbrede kendskabet til stammen og stammeres vilkår,
- at udøve en oplysende og rådgivende virksomhed med hensyn til stammens årsager, forebyggelse og behandling,
- at støtte forskning med hensyn til stammen og stammebehandling,
- Varetage stammeres interesser på enhver måde.

Stammebladet udkommer 6 gange om året og næste nummer har deadline den 15. januar 1995.

Dette nummer er trykt i 400 eksemplarer hos:
Pan Tryk, Skive

Redaktion: Lene Hansen

Breve og indlæg sendes til:
Lene Hansen
Æblehaven 14
3400 Hillerød

Indlæg **skal** være læselige, og de må meget gerne være skrevet på maskine eller på diskette.

INDHOLD

Nyt fra formanden	side 4
Stammen bestemte over mit liv	side 5
Kursus	side 6
Mit stammetestamente	side 7
Medarbejdere søges	side 9
Stammelejr	side 10
Ungdomsarbejde	side 11
Rutebil og stammere	side 12
ELSA-møde	side 13
Oktobermødet	side 16
International Stuttering Association	side 17
Verdenskongressen i München	side 18
Nyt fra Lituaen	side 23
Referat fra bestyrelsesmødet d. 28/10	side 25
Referat fra bestyrelsesmødet d. 27/11	side 27

FRA REDAKTIONEN.

1994 er ved at rinde ud og det har været et godt og spændende år. Flere har sendt indlæg til Stammebladet og det er *bare dejligt*.

Stammebladet skulle gerne være et interessant blad at læse, så det ikke bare bliver lagt til side når det kommer ind ad døren. Jo flere indlæg der er at vælge imellem jo mere varieret bliver indholdet i bladet, så opfordringen gælder stadigvæk med hensyn til at sende indlæg ind til Stammebladet.

De bedste jule- og nytårshilsner fra redaktionen.

Lene Hansen.

NYT FRA FORMANDEN

Kære medlem!

Vi har i bestyrelsen i den sidste tid arbejdet med at få fastlagt nogle overordnede hovedmål og delmål ud fra formålsparagraffen i foreningens vedtægter. Dette har vi gjort for at få skabt en bedre arbejdsgang, så bestyrelsen ikke efter hver generalforsamling behøves at bruge tid på at finde ud af, hvad der konkret skal arbejdes med det kommende år.

Hoved-/delmålene skal yderligere målrettes og der skal fastlægges en tidsplan. Til hvert af hovedmålene er der knyttet et medlem valgt af bestyrelsen, som igangsætter og ansvarlig over for bestyrelsen.

Dette medlem skal sammen med gruppen dels organisere, dels sørge for at hoved-/delmålene yderligere bliver målbare og lægge en tidsplan, og herefter sørge for at projekterne iværksættes.

Jeg vil gerne sige tak til alle jer, der har meldt sig ind i foreningen i årets løb. Jeg håber, at i er tilfredse med medlemsskabet. I er desuden altid velkommen til at ringe eller skrive til mig, hvis der er et eller andet i er glade for eller finder kunne forbedres, og dette gælder selvfølgelig for alle medlemmer.

Jeg vil gerne sige et stort tillykke til Jytte og de øvrige i gruppen i Køgeområdet med jeres kamp for at få skabt bedre undervisnings/behandlingsforhold.

Til sidst vil jeg gerne ønske dig og din familie en glædelig jul og et godt nytår.

Mit nytårsforsæt er: Stærkere FSD - bedre undervisning/behandling.

Med venlig hilsen
Henrik N. Jensen

Jeg, redaktøren, har også selv taget opfordringen op og skrevet lidt om hvordan jeg har haft det med min stammen.

STAMMEN BESTEMTE OVER MIT LIV

Vi var 4 børn hvoraf 2 af os stammede. Jeg husker ikke selv hvornår jeg startede med at stamme, men det var før jeg kom i skole. Min mor husker det hellere ikke helt, men hun mener at jeg talte fint i lang tid og stammen så er kommet. Jeg gjorde en masse ting for at undgå at stamme f.eks. så stampede jeg i gulvet for at komme igang og min storebror havde også tricks.

Min tid i skolen var ikke altid lige sjov. Jeg ikke kunne læse uden at jeg stammede, men i regning og gymnastik kunne jeg vise at jeg var lige så god som de andre, enddog bedre. Da jeg ikke var så god til at læse og skrive fik jeg ekstraundervisning i dansk, det havde jeg det godt med, så slap jeg for at læse højt i klassen når jeg var væk. Vi var faktisk 2 som stammede i klassen og han var lige så svær stammer som jeg var. Drillerier var der ikke så meget af.

Taleundervisning fik jeg i skolen, det var noget med at læse op fra en bog, men det hjalp ikke.

Jeg var ikke ret meget for at snakke med andre mennesker, hvis jeg kunne undgå det så gjorde jeg det, f.eks. ved ikke at sige så meget. Jeg var den tavse pige i selskab med andre. Hvis jeg skulle handle for min mor fik jeg hende til at skrive det på en seddel, så gav jeg dem bare sedlen. Det var ikke særligt sjovt at stå og hakke i det eller måske ikke at kunne få sagt det man skulle. Telefonen rørte jeg ikke.

Som teenager fandt jeg de fritidsinteresser hvor jeg ikke behøvede at sige noget f.eks. dans, gymnastik, porcelænsmaling, syning o.s.v. og valgte det andet fra.

Da jeg var ved at være færdig med 10 kl. kom der en ny talepædagog til skolen og han forslog at jeg kunne komme med på intensiv kurser sammen med ham og andre stammere og deres talepædagoger, jeg blev tilmeldt.

Efter skolen skulle jeg i huset og det blev arrangeret at jeg fik taleundervisning en gang om ugen hos »min« nye talepædagog og vi var så

også på intensiv kurser sammen. Det var første gang jeg følte at der skete noget.

Efter et år i huset begyndte jeg på uddannelsen teknisk tegner som jeg gennemførte, derefter tog jeg et år til på teknisk skole så jeg blev teknisk assistent.

Imens jeg var under uddannelse reflekterede jeg på en annonce i avisen, hvor nogle stammere søgte efter andre stammere til at danne en selvhjælpsgruppe. Jeg var vist den eneste der reagerede på annoncen, så gruppen startede i det små. Men vi blev flere og flere i gruppen og der var et godt kammeratskab. Vi kontaktede »min« forhenværende talepædagog og så blev der arrangerede weekend-kurser og senere hen også ugekurser, hvor nye stammende ansigter kom til. Jeg lærte meget om min stammen og mig selv på disse kurser.

Ved jobsamtaler har jeg nogen gange fortalt at jeg stammer, så har jeg det bedre, da jeg ikke behøves at være bange for at komme til at stamme senere hen i jobsamtalen.

Min stammen er ikke forsvundet og det gør den nok aldrig, men den har ændret sig og jeg har ændret mig.

Den tavse pige er blevet til den talende pige gennem årene og det er dejligt.

Lene Hansen.

KURSUS

»Kontakten med det modsatte køn«

Kurset er udskudt til senere, da der kun er 4 medlemmer der har tilmeldt sig. Vi skal være mindst 12.

Vi vil i det nye år forsøge endnu en gang og håber at vi måske ved at sende invitation ud til en større kreds af stammere kan få fat i flere interesserede.

Henrik N. Jensen,
Tusborgvej 8, 9310 Vodskov
Tlf/fax 9829 2170

Charles Van Riper døde i september i år og derfor synes jeg at hans »Stammetestamente« endnu engang skulle bringes i Stammebladet som et minde om ham.

MIT STAMMETESTAMENTE

Da jeg fornylig har haft et hjertetilfælde og fået at vide, at jeg burde bringe mine sager i orden, føler jeg trang til at resumere, hvad jeg har lært om stammen i løbet af 85 år.

16 år gammel aflagde jeg et løfte til et ungt birketræ, at jeg ville vie mit liv til at finde årsagen til og kuren mod stammen. Årti efter årti vendte jeg tilbage til træet og tilstod, at jeg ikke havde fundet nogen af delene. Træet er visnet for længe siden; men havde det stadig været levende, ville jeg have sagt det samme i dag.

Jeg har lært tusindvis af stammere at kende og har studeret talelidelsen hos dem og hos mig selv. Jeg har forsket og skrevet om denne talelidelse. Jeg har læst det meste om den. Jeg har undersøgt de fleste af de forskellige former for behandling, har hjulpet mange til at gøre deres ufri tunge fri, men andre har jeg ikke kunnet hjælpe. Hvad er da mine afsluttende konklusioner om stammen? Jeg tror -

- at stammen i bund om grund er en neuromuskulær forstyrrelse, hvis kerne består af ganske små forsinkelser og afbrydelser i »timing« af de komplicerede bevægelser, som er nødvendige for at frembringe tale;
- at det mest almindelige »svar« på disse forsinkelser er en automatisk del-ordsgentagelse eller forlængelse;
- at nogle børn, enten på grund af arv eller også på grund af en indtil nu ukendt patologisk tilstand i hjernen, har flere af disse (ovennævnte), end andre;
- at de fleste børn, som begynder at stamme, får normalt flydende tale, måske på grund af modning eller fordi de ikke reagerer med kamp og undgåelser på deres forsinkelser, gentagelser eller forlængelser;
- at de, som faktisk kæmper eller undgår på grund af frustration eller straf, sandsynligvis vil forsætte med at stamme hele resten af deres liv, uanset hvilken slags terapi de får;
- at disse kamp- og undgåelsesadfærdsmønstre er tillært og kan modificeres og »aflæres«, hvorimod forsinkelserne ikke kan;

- at formålet med terapi til den fuldt udviklede stammen ikke bør være en reduktion af ikke flydende tale eller nul stammen. Teknikker der øger flydende tale kan let midlertidigt frembringe stammefri tale, men at fastholde den er næsten umuligt. Stammeren ved i forvejen, hvordan han skal tale flydende. Hvad han ikke ved, er hvordan han skal stamme. Han kan blive undervist i at stamme så let og så kort, at han kan have gode kommunikationsevner. Desuden vil størstedelen af hans frustration og negative følelser forsvinde, når han opdager, at han kan stamme uden kamp og undgåelser.

Har jeg mere at sige? Ja, at jeg stadig har et håb om, at andre før eller senere vil opfylde det løfte, jeg aflagde birketræet. Indtil da ønsker jeg at aflægge det vidnesbyrd, at det er muligt at leve et lykkeligt og nyttigt liv, selv om man stammer.

Rasmus har tegnet den tegning som viser de huse de boede i da de var på Weekend-lejr på Samsø.

MEDARBEJDERE SØGES

Som det fremgår af »Nyt fra formanden« skal der bruges nogle/mange medarbejdere til at få hovedmålene omsat til praktik.

Vi har derfor brug for din hjælp, således at vi kan få gjort foreningen endnu bedre og mere gennemslagskraftig.

Nærmere information kan du få ved at henvende dig til én i bestyrelsen eller til Lene i sekretariatet.

Hovedmålene er:

Oplysningskampagne/nye medlemmer

Forskningspolitik

Stammebladet

Stammeseminarer

Kurser/lejre

Internationalt arbejde

Lokalafdelinger

Ungdomsarbejde

Ansvarlig person

Carl Erik Peters-Lehm (Calle)

Jytte S. Andersen

Anders Johansen

Lene Hansen

Henrik N. Jensen

Peder Nielsen

Per Knudsen

Besættes senere

Tine Liedicke

Når du har fundet ud af, hvilket område du kunne tænke dig at yde din hjælp indenfor, giver du bare besked til Lene på sekretariatet, så vil du høre nærmere.

På forhånd tak

Henrik N. Jensen
formand

SIDSTE UDKALD

STAMMELEJR 1995

Skal Stammelejre 1995 afholdes ???

Hvis ja, så kræver det din aktive medvirken som arrangør/medarrangør af stammelejren.

Start med at sætte et kryds på Danmarkskortet og meld dig så til sekretariatet.

Jo hurtigere du melder dig jo mere indflydelse får du på hvor lejren skal afholdes, og hvad der skal ske på lejren. Ja i virkeligheden er det dig som bestemmer om der skal være en lejre.

UNGDOMSARBEJDET

Det manglende ungdomsarbejde, kommer sig beklageligvis af manglende ideer.

Men jeg tænker nu på at lave noget til en TV-udsendelse omkring stammen. Det kan selvfølgelig kun blive til noget, hvis der er nogen, der er med på ideen.

Jeg ved ikke om det kan blive til noget (eller hvornår), men er du mellem 17 og 25 år og interesseret i at sprede din erfaring og viden til andre unge, så bare ring eller skriv til mig (adresse/tlf. sidst i bladet), så må vi se, hvad det bliver til.

Jeg er også meget åben for ideer, ønsker eller løs snak, så hold jer ikke tilbage.

Tine Liedicke.

RUTEBIL OG STAMMERE

Trafikselskaberne gør livet lettere for stammere.

Jeg var her forleden ude at køre i rutebil, da jeg kom til at tænke på følgende:

Indtil for nogle år siden var jeg altid bange for at skulle køre med rutebil. Dengang skulle man nemlig altid sige til chaufføren, når man ville af, og kunne jeg nu nå at få det sagt i tide.

Dette problem er nu delvist løst, da man i byerne nu via en knap kan få rutebilerne til at stoppe på faste steder i byerne. Men jeg har dog stadigvæk problemet, hvis jeg skal af udenfor bymæssig bebyggelse.

Hvad gør jeg/vi?

Henrik N. Jensen

Sofie som var med på Weekend-lejren på Samsø har tegnet denne tegning.

ELSA-møde

ELSA-mødet i Bonn den 25.-27. november 1994 havde som hovedtema: »Selvhjælp for forældre til børn, der stammer«. »Selvhjælp« skal i denne forbindelse forstås ret bredt, idet det dækker over såvel det den enkelte forælder kan gøre som over det arbejde, der kan gøres af grupper af forældre og brugerorganisationerne.

Der var inviteret 5 oplægsholdere, nemlig Bettina Scheidegger og Ruth Heap fra Tyskland, Angela Doran og Trevor Bridle fra England og Lourdes Aguirrebengoa fra Danmark.

Bettina Scheidegger talte om behandling af stammen af børn og forældrenes rolle i den terapeutiske proces. Hun var meget inspireret af Woody Starkweather's demands and capacity-model, og fortalte om hvordan hun arbejdede med børn og forældre.

Derefter fortalte Lourdes Aguirrebengoa om hvordan forældrearbejdet i den danske stammeforening var blevet startet, både om hvilke idéer, intentioner og arrangementer, der havde været, og om de problemer der har været med arbejdet i forældregruppen siden. Lourdes fortalte bl.a. om nødvendigheden af at starte, der hvor man er, og om nødvendigheden af at være med til at lære talepædagoger/psykologer om stammeproblematikken.

Angela Doran fortalte om »The Helping Stammering Pupils Project«, som den engelske stammeforening har arbejdet med siden 1992. Projektet har til formål at udvikle materiale (en informationspakke) om stammen hos skolebørn til brug for skoler, lærere, elever o.a. Der er bl.a. blevet lavet en plakat som kort beskriver stammen og de problemer, der kan være ved at stamme.

Trevor Bridle fortalte om hvordan han havde været med til at starte en forældergruppe op, og hvordan man havde arbejdet i gruppen. Gruppen havde eksisteret et stykke tid, men var stoppet nu. Han fortalte bl.a. om problemerne med at køre en forældregruppe og om nødvendigheden af ind imellem at få professionel assistance til at fortsætte arbejdet i gruppen. Trevor fortalte også om »The Parents Helpline«, en telefonkontakt for forældre, der har et barn, der stammer og som har brug for råd og vejledning, bl.a. om hvor man kan henvende sig.

Ruth Heap fortalte om den tyske stammeforenings aktiviteter i forbindelse med forælderarbejdet. Aktiviteterne består i udgivelse af informationsmateriale, nyhedsbrev for forældregruppen indenfor stammeforeningen, seminarer for forældre til stammende børn og vejledning og rådgivning via telefon. Der har tidligere i Tyskland også været selvhjælpsgrupper for forældre til børn, der stammer, men så vidt vides, er der for øjeblikket ikke nogen i funktion.

I oplægget til mødet var der gjort plads til gruppearbejde på baggrund af oplæggene. Men dels tog oplæggene længere tid, og dels var der flere spørgsmål til oplægsholderne end beregnet, så der blev ikke tid til gruppearbejde. I stedet blev der i den store gruppe talt om oplæggene, og man blev enige om at udforme en pressemeddelelse, der skulle indeholde følgende punkter:

- Stammen må blive et naturligt emne at tale om
- Partnerskab imellem forældre og professionelle behandlere er en nødvendighed
- Forældrene er (eller rettere: må lære at blive) eksperter på deres egne børn
- De nationale foreninger må forstærke informationen om stammen
- Information om, at der ikke må ventes for længe med at søge hjælp, hvis et barn er begyndt at stamme
- Forældre må lære at acceptere stammen

På ELSA-mødet annoncerede Åke Byström afholdelsen af Den Fjerde Verdenskongres for Mennesker, der stammer. Den skal finde sted i Linköping i Sverige den 26.-29. juli 1995. I den forbindelse blev det oplyst, at ELSA har søgt "The European Youth Foundation" om støtte til, at unge mennesker under 30 år fra EU-lande kan få tilskud til at deltage i verdenskongressen i Sverige. Hvis ELSA får pengene medfører det, at 2 stammere (én mand og én kvinde) fra hvert EU-land kan få et tilskud på 1.500-2.000 Dkr. til deltagelse i kongressen. Det kræver blot, at man er medlem af den nationale stammeforening, at man kan nogenlunde engelsk, og at man under kongressen vil deltage i et specielt arrangement, »Ungdomsmødet«, hvor det forventes at man kommer med et kort oplæg og ellers tager aktivt del i diskussionen.

Bestyrelserne for de enkelte landes stammeforeninger skal stå for udvælgelsen af de to deltagere. Man opfordrer fra ELSA's side til, at der findes to repræsentanter og to suppleanter, hvis en af repræsentanterne

skulle melde fra. Så opfylder du de ovennævnte kriterier skal du sende din ansøgning til formand for FSD Henrik Jensen senest den 1. marts 1995.

Det skal pointeres, at det endnu (1. december 1994) ikke er sikkert, at der vil blive givet tilskud til kongressen, men det anses for ret sandsynligt at pengene vil blive bevilget.

Per Fabæch Knudsen

Billede fra Oktobermødet hvor der blev arbejdet i grupper.

OKTOBERMØDE 1994

I år kom Rita og Terje Nordberg og provokerede de fremmødte medlemmer (lidt). Parrets oplæg fremkaldte en livlig diskussion, hvor vi frembragte emner nok til et helt års stammebehandling og selvanalyse.

Efter oplægget gik vi i to grupper, én for forældre og en for voksne stammere. Her var det mere vores oplevelser af situationer med og uden stammen, der var i fokus.

Herefter kastede vi os over oksesteg, rødvin, kaffe og alle de rigtige meninger.

INTERNATIONAL STUTTERING ASSOCIATION

International Stuttering Association (ISA) er en international organisation der er under opbygning og som kommer til at bestå af stammeforeninger i forskellige lande fra hele verden. Arbejdet med oprettelsen af organisationen har stået på siden "Den 3. Verdenskongres for Mennesker, der Stammer" i San Fransisco i 1992. Meningen er, at det i løbet af "Den 4. Verdenskongres" i Linköping i Sverige i juli 1995, vil blive vedtaget at oprette organisationen med de lande, der er interesserede. Det er også meningen på kongressen at diskutere om hvordan organisationen skal etableres og hvilken form, den skal have.

Som et led i etableringen af organisationen har der siden 1992 været lavet 2 numre af et nyhedsbrev, der er sendt til mulige interesserede parter. John Ahlbach fra USA har stået for produktionen af disse nyhedsbreve. Nu har Thomas Krahl fra Tyskland overtaget nyhedsbrevs-arbejdet, og vi har fra ham modtaget ISA's tredje nyhedsbrev. Nyhedsbrevet bringes på midtersiderne i dette nummer af Stammebladet.

Per Fabæch Knudsen

Lurdes Alberti har skrevet dette indlæg hvori hun fortæller hvordan det var at være med til kongressen i München.

VERDENSKONGRES I MÜNCHEN

Jeg var med til Verdenskongres i München og holdt en lille tale, som stod at læse i forrige udgave af stammebladet. Jeg vil også gerne fortælle lidt om, hvordan det var at være med.

Mandag den 8. August.

I den smukkeste bydel af München fandt vi vores pension, som lå syv min. gåtur fra universitetet.

Lige før kl. 19,00 sad vi i den store sal for at deltage i åbningsceremonien. Talsmændene fra Europa var meget formelle i deres åbningstale, og det gjorde at W. Starkweather kom med en mere uformel tale fra hjertet. Det kunne jeg godt lide.

Da ceremonien var overstået, rejste alle sig op og begyndte at gå stille til døren. Dette øjeblik blev magisk for mig: At se så mange mennesker, omkring 300, bevæge sig i den samme retning og at tænke på at allesammen er tilknyttet stammeverdenen. Det er godt at opleve sådan noget, fordi nogle gange kan man godt føle sig lidt ensom.

Receptionen gik godt, mange kendte hinanden og vi andre... vores held at vi kendte nogle af de "berømte" fra Danmark. Efterhånden fik folk røde kinder og snakken brød løs.

Dagligdagen:

Vores program for de næste 4 dage var at vælge ét af de fem foredrag der foregik på samme tidspunkt, fra kl. 9.00 til 12.00 om morgenen og fra 14.00 til 17.30 om eftermiddagen.

Jeg vil gerne fortælle om nogle af de foredrag som gjorde mest indtryk på mig:

Tirsdag den 9. august.

Emne: "Identifikation, vurdering og behandling af stammesyndromer".
E. Cooper and C. Cooper.

Dette ægtepar har arbejdet de sidste tredive år med stammen og har udviklet deres eget behandlingssystem. Jeg sad der og kunne ikke forstå deres store engagement i emnet, indtil Crystal Cooper fortalte, at de har to sønner, begge to sagførere og en af dem stammer.

Crystal S. Cooper arbejder som talepædagog i en skole. Hun arbejder meget med barnets omgivelser i skolen, d.v.s. lærerne og øvrige personale.

Onsdag den 10. august.

Onsdag var for mig en dag dedikeret til stammeforeninger og professionelle, to foredrag à 90 min. hver.

Det er altid interessant at høre på folk, som arbejder i andre stammeforeninger, men jeg kunne mærke en bekymring over hvor vidt de forskellige parter blandt "selvhjælpsgrupper og professionelle" er villige til at samarbejde. Bekymringer om hvem der kontrollerer hvad, og jeg synes virkelig, at det er spild af tid og energi. Vi skulle i stedet forbruge vores kræfter til at gøre det vi laver så godt som muligt, at blive de bedste, så vil vi se at samarbejdet vil blomstre af sig selv.

Torsdag den 11. august.

Vores morgenmad blev til "morgenmøder", hvor Tine med sin specielle humor var vores "chair". (Chair var den person, som var ansvarlig for at foredragene gik, som de skulle). Vi snakkede om vores indtryk fra de forskellige emner vi havde hørt og planlagde dagens gang.

Men torsdagens morgenmøde var anderledes, nervøsiteten var stor. Per, Hermann og jeg skulle holde tale den morgen og hurtigt smittede vores tilstand af på Tine.

Og så var vi der i "Room E".

T. Crowe, fra USA, var den første der skulle tale. Han havde 30 min. og hans emne hed: "Forebyggende rådgivning for forældre med børn i risikogruppen". Der var mange, som ville høre ham, så salen var pænt fyldt op.

Mit held at det var så interessant hvad T. Crowe præsenterede, at jeg kunne slappe lidt af og høre efter.

Men mange af fordragsholderne havde så meget at sige på så kort tid, at de snakkede utroligt hurtigt, og det var umuligt for mig at skrive noget ned, som jeg kunne bruge bagefter. Derfor venter jeg indtil vi får bogen tilsendt med alle sammendragene af talerne, for at læse mere detaljeret de forfattere, som har gjort indtryk på mig. T. Crows er en af dem.

Men nerverne kom igen, da det blev min tur. De første 2 min. var svære, men bagefter blev jeg helt rolig og overraskende nok nød jeg meget min egen tale. Mens jeg var igang med at oplæse den, var jeg bevidst om, at jeg præsenterede den, som jeg havde planlagt: meget langsomt og med gode, lange pauser. Mit held også at vi havde fået sådan et godt publikum, som koncentrerede sig om talen. Jeg fik et par spørgsmål, som blev besvaret stille og roligt og så var det slut.

Jeg var så træt af al det pres... som man pålægger sig selv, når man skal stille sig op foran andre. Ok! ja! Hvad vil de andre synes om mig?

Den angst for ydmygelse. Var det nu anstrengelserne værd? Man skal passe på, fordi det kan tage hele fornøjelsen væk fra én. Det er nemlig vores ego som bliver udsat og går i panik. Så det var godt, at min veninde Birgitte havde hjulpet mig med at opklare de ting og følelser inde i mig selv, før jeg tog til München, så jeg vidste hvad jeg skulle passe på, og hvor og hvordan jeg skulle hente kræfter.

... Som sagt var jeg så træt, at jeg næsten ikke kunne snakke med de andre, men jeg behøvede det heller ikke, jeg var så fyldt inde i mig selv, så stolt og tilfreds, at jeg ikke kunne sætte ord på det.

Men jeg kom hurtigt ned på jorden igen, fordi det næste foredrag var det, jeg havde ventet på hele ugen.

Emne: " Forebyggelse af stammen". W. Starkweather og S. Gottwald.

De var også nervøse, og vi kunne igen se det samme mønster som havde været dominerende på kongressen: De havde for meget materiale til de 90 min. de havde tilsammen. Så de var næsten mere bekymrede for deres tid, end at få budskabet frem.

Alligevel var det meget givende at sidde der og høre dem tale om deres arbejde. Man kunne mærke at deres engagement i det var helt enestående.

Jeg blev meget optaget af Sheril Gottwald's tale og den måde hun fremlagde den på. Det kan være fordi hun snakkede meget om forældre. Jeg ville gerne i kontakt med hende, men næste dag fik jeg at vide, at hun

allerede var rejst. Jeg tror, at hun er én, som vi forældre skal huske på med hensyn til et samarbejde i fremtiden.

Torsdag blev en lang dag. Jeg var stået op kl. 5.30. Og kl. 17.30 var vi færdige med den sidste tale. Kl. 19.00 var vi igen i salen til medlemsmøde i IFA (International Fluency Association), som stod for organiseringen af kongressen.

Vi var ikke så mange til IFA's medlemsmøde, så det foregik i en uformel atmosfære, én stor familie følte jeg, afslappet med klapsalver og sjov. Lena, præsidenten, forstod at vi allesammen var dødtrætte, så kl. 20.00 var vi på gaden og klar til at gå i krig med den tyske øl. Den havde vi godt fortjent.

Fredag den 12. august.

Vi havde en ekstra kande vand på bordet til vores "morgenmøde", som var udvidet med fire talepædagoger fra Belgien. De boede på den samme pension.

Tine var også kørt træt af at holde styr på morgenmøderne, men hun gav ikke op og brugte sin magiske humor til at holde os på plads.

Jeg var i "Room B" hele fredagen.

Emne: "Behandlingsmetoder for børn".

Man må sige, at man skal høre meget forskelligt, og ikke alt er lige godt. Det jeg var efter, kom til sidst fra Australien:

Emne: " En forældre-øve-gruppe for forældre til unge stammere".

J. Brown, W. Lonstein and M Oakes.

En ung, klog talepædagog og exceptionel god taler, som stille og roligt, men bestemt, fortalte om sit arbejde med forældregrupper. Det blev en oplevelse at høre på hende.

Jeg følte at, hvad angår forældrearbejde, kan vi virkelig lære af hinanden. Og her har vi en anden, som forældregruppen vil holde øje med. (Næste gang må vi finde nogen, som ikke bor på den anden side af jordkloden!!).

Om eftermiddagen var vi til afslutningsceremoni. Det, jeg vil huske, er W. Starkweather's udsagn om at "...med respekt for hinanden vil vi nå langt."

Det var ikke så svært som jeg troede at sige farvel. Jeg følte at vi havde oplevet noget så stærkt sammen at selvom vi gik hver til sit, havde vi alle følelsen af, at være knyttet til hinanden.

Det var vigtigt at høre de fagfolkenes taler, men det var lige så vigtigt med snakken i pauserne, i gaderne og caféerne. Der lærte vi ikke så meget om teoretiske ting, men om simple, jordbundne sandheder om os selv og de andre.

Jeg slutter min artikel med en tak til forældregruppen og stammeforeningen for deres finansielle støtte.

Tak til Per, Tine, Hermann, Dorthe og Tom som gjorde, at turen blev et eventyr for mig.

Og tak til Kim for hjælpen med den danske tekst.

Michael tegnede denne tegning som forestiller legepladsen, rutschebanen, togbanen og sandkassen fra Weekend-lejren på Samsø.

Foreningen har modtaget følgende brev fra Litauen, hvor de fortæller hvem de er m.m.

Mikciojimo problemu klubàs
Lituanian stuttering problem club

Malonioji 5, 2004 Vilnius, LITHUANIA, tel. 751209

Let us introduce ourselves to you:

Kristina - Ona Polukordiene, Ph. D., clinical psychologist, the member og the council of the club. I've been working on the problem of stuttering, along with other clinical work since 1981, applying the complex psychological influence, with different forms of group therapy dominating.

Vidunas Ramsa, Dr.-Eng., the president of club, has the experience of stuttering.

The club of stuttering problems is a public organisation, a juridical person. It has its own seal and regulations.

1. The informative educational: Collection, distribution and public presentation of information concerning problems of stuttering and support for stutters, publishing of literature.
2. The organisation of groups and system of self-help.
3. The representation of the interests of stutters in state institutions.
4. Club activities consisting of meetings, lecture, seminars, exchange of experience in the correction of stuttering.
5. The initiation of different sessions in the correction of stuttering.

The basic principles of our work are:

1. Stuttering is not only a seech problem but also communicational one.
2. Help for stuttered is a long process where speech specialists, psychologists, psychotherapists and stutters work in a team. Self-help groups are especially important.
3. None of the methods of the correction of stuttering is universal- everyone must fnd his own way.

At the moment over 50 members are united in our club. Since it's foundation in september 1992, we have had 4 meetings. The last one - on october 1., 1993.

During this time the achievements of the club are following:

1. By efforts of our President Vidunas Ramsa the book "To the stuttered Speech Foundation of America, Publication No 9" was translated in one thousand copies.
2. Two special cycles each of 40 hours duration (5 days each) of intensive work for stutters were arranged. Three logopedists, three psychologists, one psychotherapist, eleven volunteer counsellors and twenty stutters were participating.
3. The activities of the club were presented to the society of Lithuania.
4. The members of the club are corresponding with each other and answering the letters of other stutters as well.

The present situation of the problem of stuttering in Lithuania.

There are no specially experts of speech communication in Lithuania. Logopedists preparation for working with stuttering problem is not sufficient. In reality the clinical psychologists, psychotherapists of Lithuania have more possibilities to help stuttered, for these specialists have a good preparation for their job.

The co-operation among all interested specialists is beginning to develop. The composition of the Council of our club may serve as an example for this: it consist of 5 volunteers stuttered, 1 psychologist, 1 psychotherapist, 2 logopedists. However, a stuttered can get an effective help only in Vilnius so far. The people from other towns have no such possibilities.

The economical situation of Lithuania is very unfavourable now. It's crisis and financial disorders make all the problems as acute as they have never been before. That includes the help for stutters as well. But it's not money that rules the world. So we are trying to organise the system of self-help for stutters in Lithuania, and YPAC* as a state, non-profit organisation of a new style is trying to find some new sources of financial support for it's ideas to accomplish, including the program of the stuttering club.

Sincerely Yours

Kristina - Ona Polukordiené

Viduna Ramsa

Referat fra bestyrelsesmøde i Svendborg den 28. oktober 1994.

Revideret dagsorden.

1. Godkendelse af dagsorden.
2. Supplering af bestyrelsen.
3. a. Telefonlinie til Peder N.
b. Telefonlinie til Sekretariatet.
4. Generalforsamling 1995.
a. Tidspunkt/sted
5. Løbende sager.
6. Ansvar for delmål.
7. Mærkesager.
a. Psykologihjælp
b. Undervisning i ferien
c. Talepædagoguddannelsen
8. Pjecer som info-materiale.
9. Deltagelse i kursus 1995, arrangør Odense Taleinstitut.
10. Suppleant til DaVS bestyrelse.
11. Eventuelt.

Til stede: Bibi, Lene, Anders, Jytte, Tine, Calle (ordstyrer), Peder (referent).

Fraværende: Gorm.

1. Dagsorden godkendt.
2. Gorm træder ind i bestyrelsen, istedet for Maja jfr. FSD's love.
3. a. Der bevilliges oprettelse af telefonlinie til Peder Nielsen p.g.a. han bor i et stort hus med kun en telefonlinie, men mange telefoner og mindre børn, hvilket er praktisk uforeneligt med at have en telefax koblet på. Bevillingen omfatter ikke løbende drift udgifter, udover hvad FSD dækker jfr. reglerne.

b. Bestyrelsen bevilger endvidere oprettelse af en telefonlinie til sekretariatet. Indbefattet i denne er løbende driftudgifter d.v.s. abonnement, samtaler, idet denne kun må benyttes til FSD's brug.
4. Bestyrelsen besluttede at generalforsamlingen i 1995 skal afholdes den 1. april, for så vidt at Foreningens revisor kan have et revideret regnskab klar til kasseren/Anders, hvis ikke udskydes generalforsamlingen til 8. april.

Henrik vil på næste bestyrelsesmøde komme med et udspil til ændret tidsplan for regnskabsår - generalforsamling m.v.

Stedet for generalforsamling.

Sekretær Lene bemyndiges af bestyrelsen til at finde et egnet sted i Nordsjælland, hvor generalforsamlingen kan holdes, inden næste bestyrelsesmøde.

Calle tilbyder, hvis Lene ikke finder et sted, at finde et egnet sted i Varde området.

5. Henrik refererer det sidste nye vedr. John sagen. Der er bl.a. problemer med at lokalisere, hvor han bor. På næste møde gives et nyt referat af udviklingen i sagen.
Johnnie: Mellemværendet er opgjort.
Folkeskolelærernes uddannelse: Calle udarbejder svar til D.S.I. vedr. utilfredshed med hensyn til fravigelse fra eksamen ved folkeskole og gymnasier uddannelse. Denne udarbejdes af Henrik i samarbejde med Calle.
T.B.R.: Der udarbejdes en pjece om T.B.R. af T.B.R. Henrik deltager i dette arbejde.
Tips/Lotto: Intet nyt.
Informationsmøder: Jytte refererer om et lokalt informationsmøde i Køge.
Den 16. november deltager Lurdes i et oplysningsmøde på Samsø.
Calle refererer fra/om et oplysningsmøde på et lærerseminarium.
Familielejr på Samsø: Forældregruppen påtager sig at arrangere børnestammelejr på Samsø. Calle er bl.a. medarrangør.
Stammelejr 1995: I næste nr. af Stammebladet kommer sidste opråb/udkald med henblik på at finde personer som vil/kan påtage sig opgaven som arrangør af stammelejren. Henrik og redaktør udfærdiger dette indlæg.
6. Jytte/Calle er i fælleskab koordinator/tovholder for området:
Oplysningskampagne/Nye medlemmer.
De definerer selv indholdet i opgaverne for området.
Forskningspolitik: Varetages af Anders jfr. tidligere beskrivelse af området.
Stammebladet: Varetages af redaktør, Lene, jfr. tidligere ønsker til/beskrivelse af området. Calle vil tage kontakt til Anette Vegebjerg og hendes søn med henblik på om de kan/vil blive medredaktører vedr. familiestoffet.
Kurser/lejre: Koordinator/tovholder: Peder jfr. tidligere beskrivelse af området.
Nordisk Stammeseminar 1998: Varetages af Henrik.
Internationalt arbejde: Varetages af Per F. Knudsen jfr. tidligere beskrivelse af området.
Lokalafdelinger: En ansvarlig findes senere.
Ungdomsarbejde: Tine varetager dette og referer fra et møde i Odense.
7. Udsat til næste bestyrelsesmøde.
8. Udsat til næste bestyrelsesmøde.
9. Udsat til næste bestyrelsesmøde.
10. Udsat til næste bestyrelsesmøde.
11. Intet under eventuelt.

Rettelse

I bestyrelsesreferatet fra den 3. september 1994 under pkt. 6. står der: **Lurdes er igang med at arrangere informationsmøde i Århus**, men det er ikke korrekt da det er **Anette Aude Vegebjerg**.

Referat fra bestyrelsesmøde i Odense den 27. november 1994.

Dagsorden.

1. Godkendelse af dagsorden.
2. Godkendelse af referat fra den 26/10 94.
3. Generalforsamling 1995.
 - a. Sted
 - b. Diverse
4. Løbende sager.
5. Regnskab.
6. Forårsmøde.
7. Mærkesager.
 - a. Psykologihjælp
 - b. Undervisning i ferien
 - c. Talepædagoguddannelsen
8. Pjecer som info-materiale.
9. Deltagelse i kursus 1995, arrangør Odense Taleinstitut.
10. Suppleant til DaVS bestyrelse.
11. Eventuelt.

Til stede: Bibi, Anders, Tine, Calle, Peder (ordstyrer) og Henrik (referent).

Fraværende: Gorm.

1. Dagsorden godkendt.
2. Godkendt.
3. Helsingør Vandrehjem 1/4 95 (ved redaktionens slutning var dette ændret til Oksbøl den 29/4, se kalenderen). Fællestransport forsøges arrangeret.
4. Orientering blev givet vedr. ny tips-lottoaftale samt John-sagen.
5. Anders fremlagde regnskabsbilag vedr. mellemværende med Johnnie og bestyrelsen tiltrådte det.
6. Afholdes sammen med ELSA-møde den 28/4 - 30/4. Tema: Internationale relationer.
7.
 - a. Oprettelse af krisehjælp i 1995, Calle undersøger hos Socialministeret. Kommer med materiale til næste bestyrelsesmøde.
 - b. Afventer DaVS-undersøgelse.
 - c. Calle får udarbejdet papir over krav til talepædagoguddannelsen.
8. Der opkræves for alle pjecer som i dag. Resume af pjecerne udarbejdes af Jytte og Calle og vedlægges velkomstpakken.
9. Afklaring over hvad der ligger bag pkt. til næste møde.
10. Anders er valgt.
11. Henvendelse fra AF: Info-materiale fremsendes.

Tine arbejder med at lave en TV-udsendelse for de unge i samarbejde med Torben og Sara, Hellerup Taleinstitut.

Calle og Jytte bevilges tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med møde den 1/12 og 2/12 1994.

KREATIVE MEDLEMMER SØGES

På verdensstammekongressen i Sverige vil der blive afholdt en gentagelse af konkurrencen fra verdensstammekongressen i San Francisco i 1992 om det bedste »Stammebanner«. Vi vandt forøvrigt konkurrencen i San Francisco, hvis i skulle have glemt det.

Banneret skal have en størrelse på 2 x 1 meter. Hvis du har nogle ideer om hvordan det kunne komme til at se ud, så kom med dem til Lene på sekretariatet.

»Om stamning och vad man kan göra åt det«

FSD har anskaffet den svenske mappe med titlen "*Om stamning och vad man kan göra åt det*". For mere oplysning omkring indholdet i mappen, se Stammebladet nr. 1 (94).

Det er muligt at låne den mod et ekspeditionsgebyr på 30 kr ved henvendelse til sekretariatet eller Hermann Christmann (se adressen under forældre-kontaktpersoner).

OBS!

Er din adresse forkert - eller er du flyttet - så husk at give besked til sekretariatet på telefon 86 86 26 96 eller pr. brev.

LOKALAFDELINGER

FSD yder tilskud til drift af lokalafdelinger. Tilskuddet fastsættes efter medlemsantallet i lokalafdelingen og udbetales ved henvendelse til kassereren eller sekretariatet.

Der er i øjeblikket fungerende lokalafdelinger i Ålborg-området, Frederiksborg Amt, Roskilde Amt og Varde, Blåbjerg & Blåvandshuk kommuner.

Hvis du/I er interesserede i at oprette en lokalafdeling, vil sekretariatet være behjælpelig med at udsende invitationer til de lokale medlemmer, en repræsentant for bestyrelsen møder også gerne op.

LOKAL REPRÆSENTATION

FSD har kontaktpersoner rundt om i landet og er også repræsenteret i bestyrelsen på nogle taleinstitutter. Sekretariatet henviser til kontaktpersonerne i dit område.

FORÆLDRE-KONTAKTPERSONER

Hermann Christmann
Bregnevej 10
9800 Hjørring
tlf/fax: 98 92 79 61

Carl Erik Peters-Lehm
Vestparken 114
6840 Oksbøl
tlf/fax: 75 27 12 12

Anette Aude Vegeberg
Skelagervej 406
8200 Århus
tlf: 86 10 99 79

Jytte Søborg Andersen
Strandvejen 81
4600 Køge
tlf/fax: 53 66 13 71

FSD KALENDER

GENERALFORSAMLING:

Den 29. april 1995.

På RAGU-KU i Oksbøl, vest for Varde.

Der kommer mere information i 1995, men reservér allerede nu denne dag/weekend.

STAMMELEJR 1995:

Hvornår?

Hvor?

Hvad skal indholdet være?

Vær med til at præge lejren se side 10.

DEN 4. VERDENSKONGRES FOR PERSONER SOM STAMMER

Foregår den 26-29 juli 1995 i Linköping, Sverige.

Temaer:

Kommunikation.

Forskning og børnestammen.

Selvhjælp.

Program og tilmedlingskema til verdenskongressen kan fåes ved henvendelse til sekretariatet.

EFTERÅRSMØDE - »OKTOBER«:

Den 28. og 29. oktober 1995.

Oktobermødet er en årligt tilbagevendende begivenhed den sidste weekend i oktober.

NÆSTE BESTYRELSES- MØDE

Den 26. februar 1995.

FSD's BESTYRELSE

Formand

Henrik N. Jensen
Tusborgvej 8
9310 Vodskov
tlf/fax: 98 29 21 70

Bestyrelsesmedlemmer

Carl Erik Peters-Lehm
Vestparken 114
6840 Oksbøl
tlf/fax: 75 27 12 12

Gorm Rokkjær
Kingosvej 21, 2. th.
2630 Tåstrup
tlf/fax: 42 52 36 16

Næstformand

Jytte Søborg Andersen
Strandvejen 81
4600 Køge
tlf/fax: 53 66 13 71

Tine Liedicke
Ølstedgårdvænget 17
5230 Odense M
tlf/fax: 66 15 84 72

Suppleanter

Karen Steffensen
Fasanvej 2
8544 Mørke
tlf: 86 37 76 31

Kasserer

Anders Johansen
Æblehaven 14
3400 Hillerød
tlf/fax: 48 24 12 56

Peder Nielsen
Brorsonsvej 2
8260 Viby J
tlf/fax: 86 11 63 53

Hvem er FSD?

FSD er en landsforening oprettet i 1971 og har, foruden stammende, også medlemmer blandt forældre, fagfolk og andre interesserede.

FSD er medlem af og repræsenteret i:

Taleinstitutternes Brugerråd (TBR).

De Samvirkende Invalideorganisationer (DSI).

European League of Stuttering Associations (ELSA).

Bestyrelsen af Dansk Videnscenter for Stammen.

Vores repræsentant er Hermann Christmann

Deltager i et uformaliseret nordisk samarbejde hvor de fem Nordiske lande på skift arrangerer stammeseminarer.

Du melder dig ind i FSD ved at:

Indbetale 60 kr på giro 2 19 95 48 eller ringe, skrive eller faxe til sekretariatet. Ved indmeldelse efter 1. oktober gælder medlemskabet også for det følgende år.

Foreningen for Stammere i Danmark

c/o DSI

Landskronagade 66
2100 København Ø

Telefax: 8686 2796

Telefon: 8686 2696

Ring og få en snak med vores sekretær Lene
eller læg en besked på telefonsvareren

Du er altid velkommen til at kontakte foreningen med
spørgsmål, oplysninger eller lignende.

Foreningen sælger følgende pjecer, nu med mængderabat:

Ved køb af følgende antal: 1 stk. 10-49 stk 50 - ? stk.

er prisen pr. stk:

Stammer du?	25,00	20,00	12,50
Stammer dit barn?	25,00	20,00	12,50
Stammer din elev?	25,00	20,00	12,50
Når det lille barn stammer	25,00	25,00	20,00

(priserne er excl. moms og forsendelse)

Plakat med stammende berømt heder kan købes for kr. 100 inkl. moms og forsendelse.

Video-biblioteket omfatter følgende bånd med ekspeditionsgebyr på kr. 50 og lånetid én uge:

Sounds of Stutteres. (fra verdenskongressen, 1989)	Vesttyskland 1989
Vi stammer og hvá så. (om unge/voksne der stammer).	FSD/Båndværkstedet DR
Talelyst og stammeangst. (om små børn der stammer, og deres forældre).	v. bl.a. Per F. Knudsen